

JARDUNBIDE EGOKIEN GIDALIBURUA

Irakasleak eta irakurketaren irakaskuntza

Carmen Albes
Belén Uriarte
2010/2011
(Eibar/Gasteiz)

Jardunbide egokien gidaliburua. Irakasleak eta irakurketaren irakaskuntza

- www.hezkuntza.net

NOLA SORTU ZEN DOKUMENTUA?

- 2007-2008 ikasturtean.
- Hezkuntza Saila eta Dislebi elkarteak.
- Hasierako partaideak:
 - Carlos Ruiz.
 - HPB ko aholkulariak: lurralde bakoitzeko bat.
 - Unibertsitateko 2 irakasle.
 - Dislebi elkarteko 2 ordezkari.

TALDEAREN OSAKETA

Partaideak:

Susana Villar (Asti Leku Ikastolako orientatzailea - Portugalete)

Ana Teresa Martínez (Ballonti BHI ko orientatzailea - Portugalete)

ISEI-IVEI:

Trinidad Rubio

HPBko aholkulariak:

Lola Damborenea (Leioako BG)

Carmen Albes (Eibarko BG)

Belen Uriarte (Gasteizko BG)

Berritzegune Nagusia:

Isabel Galende (HPBko arduraduna)

Belén Odriozola (HPBko laguntzailea)

Unibertsitatea:

Edurne Goikoetxea (Deusto)

Mikel Haranburu (EHU- Donostia)

DOKUMENTUAREN AURKIBIDEA

- 1.Sarrera
- 2.Hizkuntza eta irakurketaren garapena
- 3.Irakurtzen irakastea etapa bakoitzean
- 4.Irakurtzeko zailtasun espezifikoak
- 5.Irakurtzeko zailtasunak hautemateko eta ebaluatzeko protokoloa
- 6.Neurri arruntak eta neurri bereziak
- 7.Familientzako orientabideak
- 8.Material eta baliabide hezigarriak
- 9.Bibliografia

1. SARRERA

- **IRAKURKETAREN GARRANTZIA**
- **DOKUMENTUAREN IKUSPUNTUAK**
- **DOKUMENTUAREN ATALEN AURKEZPENA**

2. HIZKUNTZA ETA IRAKURKETAREN GARAPENA(I)

- Komunikazioaren ikuspuntua
- Kodearen ikasketa

2. HIZKUNTZAREN ETA IRAKURKETAREN GARAPENA (II)

**Idatzizko hizkuntza eta ahozko hizkuntza:
desberdintasunak.**

AHOZKO HIZKUNTZA:

- Entzumenaren bidez.
- Konkretuagoa eta Espontaneoagoa.
- Testuinguruak ematen duen informazioaren garrantzia.
- Oro har, bizipen iraunkorragoak dira.
- Oro har, komunikatzaileak testuinguru berean daude.

IDATZIZKO HIZKUNTZA.

- Ikusmenaren bidez.
- Abstraktuagoa eta landuagoa.
- Testuingurutik askeago dago eta, hortaz, esplizituagoa da.
- Oro har, bizipen konkretuetatik urrunago eta askeago dago.
- Zeinuek iraun egiten dute.
- Oro har, komunikatzaileak testuinguru ezberdinetan daude.

2. HIZKUNTZA ETA IRAKURKETAREN GARAPENA (III)

Irakurtzeko prozesuaren hasierako faseak

- Alfabetatu aurreko fasea (3 eta 4 urte artekoa)
- Alfabetatze partzialeko fasea (5 urte inguruan)
- Alfabetatze osoko fasea (6 urte inguruan)
- Alfabetatze finkatuko fasea (7 urte inguruan)

2. HIZKUNTZA ETA IRAKURKETAREN GARAPENA(IV)

Irakurtzen ikasteko prozesuak

- Hitzen ezagutzan parte hartzen duten prozesuak
 - Pertzepzio prozesuak
 - Prozesu lexikoak
- Esanahien identifikazioan parte hartzen duten prozesuak:
 - Prozesu sintaktikoak
 - Prozesu semantikoak

3. IRAKURTZEN IRAKASTEAREN ETAPA BAKOITZEAN (I)

Ikerkuntza zientifikoan oinarrituak: National Reading Panel (NRP)

Irakurketaren irakaskuntza HAUR HEZKUNTZAN

- Kontzientzia fonologikoaren garrantzia
- Jardunbide egokiak:
 - Ikasleei mota askotariko testuak irakurtzea.
 - Idatzizko hainbat hitzen arteko antzekotasunak eta ezberdintasunak lantzea.
- Fonemekin jolastea.

3. IRAKURTZEN IRAKASTE ETAPA BAKOITZEAN (II)

Irakurketaren irakaskuntza LEHEN HEZKUNTZAN

LEHEN ZIKLOA

- Ahoskera finkatzen dute, eta lexikoa eta ulermena garatzen dute.
- Idatzizko kodea, testu eta formatu desberdinetan sakontzeko unea da.
- Fonetikaren irakaskuntza.

- Jardunbide egokiak:
 - Alfabetoa sistematikoki landu..
 - Ulermena landu.

3. IRAKURTZEN IRAKASTEIA ETAPA BAKOITZEAN (III)

Irakurketaren irakaskuntza Lehen
Hezkuntzako 2. eta 3. Zikloetan

- Arintasunaren irakaskuntza
- Irakurtzen duguna ulertzen irakastea
- Hiztegiaren irakaskuntza
- Jardunbide egokiak

3. IRAKURTZEN IRAKASTEAREN ETAPA BAKOITZEAN (IV)

Irakurketaren irakaskuntza DBHn eta DBHOan

- Jardunbide egokiak:
 - Gaitasun digitalaren garapena sustatzea.
 - Testuen ideiak antolatu laburpenak, eskemak, etab. erabiliz.
 - Komunikazio-proiektuetan oinarritutako ikaskuntza-prozesuak lantzen dituzten metodologiak erabiltzea. Testuak izan behar du funtsezko komunikazio unitatea.

4. ZER DA DISLEXIA? (I)

- *DSM IV* eta *CIE 10* sailkapenetan oinarriturik:

- “Ikasteko zailtasunen” barruan kokatzen dituzte “Irakurketaren trastornoa”.

4. DIAGNOSIRAKO IRIZPIDEAK (II)

- A.** Irakurketaren maila, irakurketaren gaitasuna eta irakurketaren ulermena neurtzen duten test estandarizatuen bidez neurtuta, bere adimena normala izanik (CI), bere adinentzat hezkuntza egokia jaso duen arren, bere irakurtze-idazte maila (2 urte) baxuagoa denean.
- B.** A irizpidean azaldutakoak, errendimendu egokia eragozten du.
- C.** Zentzumen urritasuna egonik, irakurtzeko zailtasunak handiagoak dira, ezgaitasun horrek sor ditzakeenak baino.

4. DISLEXIAREN DEFINIZIOA (III)

“Ikasteko zailtasun espezifiko bat da dislexia, eta jatorri neurobiologikoa du. Bere ezaugarri nagusiak dira hitzak zehaztasunez eta arintasunez ezagutzeko zailtasunak izatea eta haiek letreiatzeko eta deszifratzeko trebetasun eskasa izatea. Zailtasun horien jatorria, oro har, hizkuntzaren elementu fonologikoaren gabeziak izaten dira [soinua hautematea], eta errealitate hori ez da espero zitekeen zer bait, pertsonaren beste trebetasun kognitibo batzuei eta eskolan jasotzen den heziketaren kalitateari erreparatuta. Dislexiaren bigarren mailako ondorioak izan daitezke irakurritakoa ulertzeko arazoak izatea eta irakurtzeko eskarmentu edo praktika gutxi izatea, eta, ondorioz, dislexia duten pertsonak hitzak ikasteko eta jakintza orokorrak eskuratzeko arazoak izan ditzakete” (Dyslexia Working Group, 2002, 9. or.).

4. ATZERAPENA EDO TRASTORNOA (IV)

-TRASTORNOA:

- Denbora luzean irauten du.
- Arazo neurobiologiko batekin lotuta dago.

-ATZERAPENA:

Irakurtzeko abilezien jabetuntzan atzerapena bakarrik da.

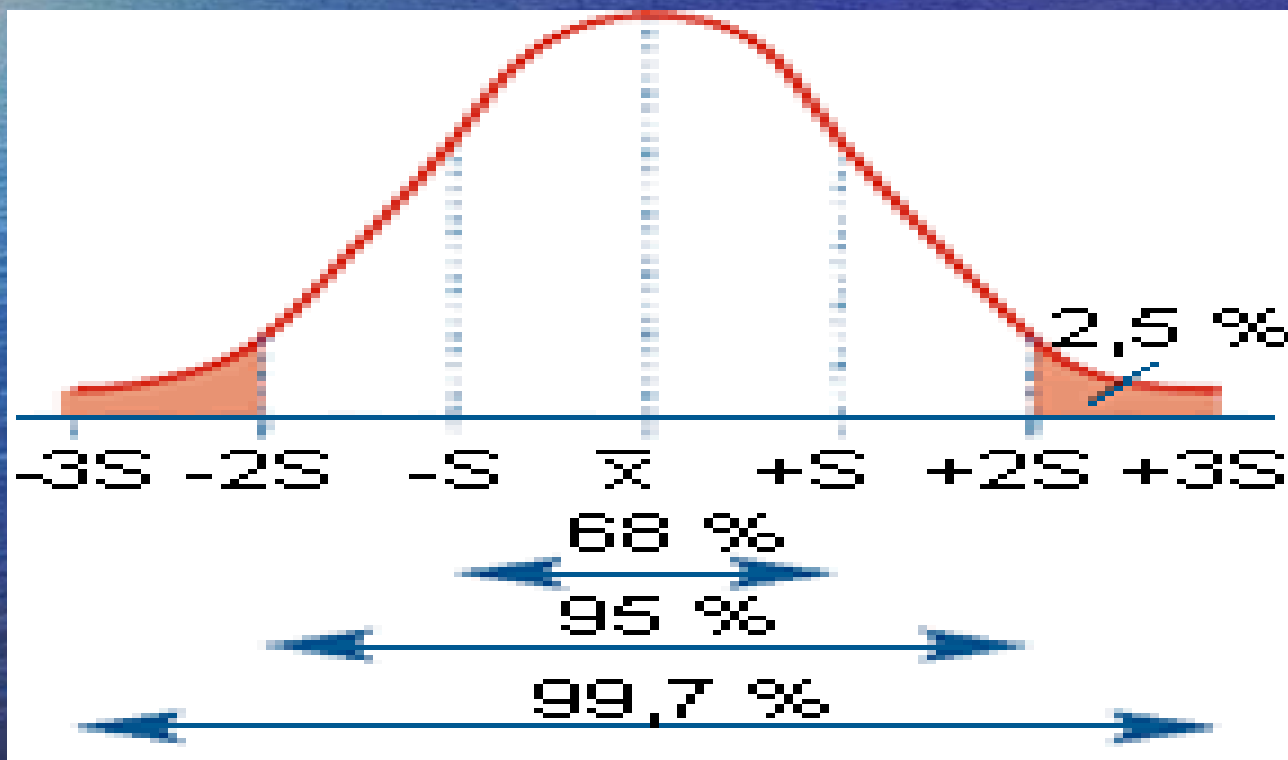
4. KONTZEPTUALIZAZIO TRADIZIONALA (V)

NORMOLEKTOREAK

DISLEXIKOAK

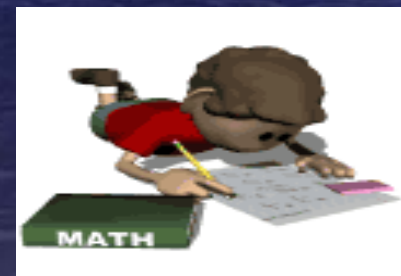
4. IRAKURTZEKO ZAILTASUN ESPEZIFIKOAK (VI)

- Trastorno edo atzerapena

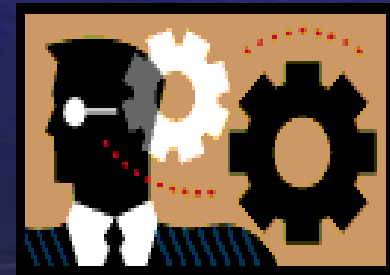
4. SINTOMA ESPEZIFIKOAK (VII)

- Zehaztasun-akatsak; letrak nahastea; letrak edo hitz osoak aldatzea, gehitzea, ezabatzea edo ordezkatzea.
- Denborazko akatsak: hitzak errepikatzea, hitzak silabetan zatikatzea eta atzera itzultzea.
- Poliki, nekez, erritmoari jarraitu gabe eta oker intonatus irakurtzea.
- Hainbatetan, irakurritakoa ezin ulertzea; azalpena ahozkoa bada, berriz, mezua ulertzeko zailtasunik ez izatea.
- Idazteko zailtasunak.
- ...

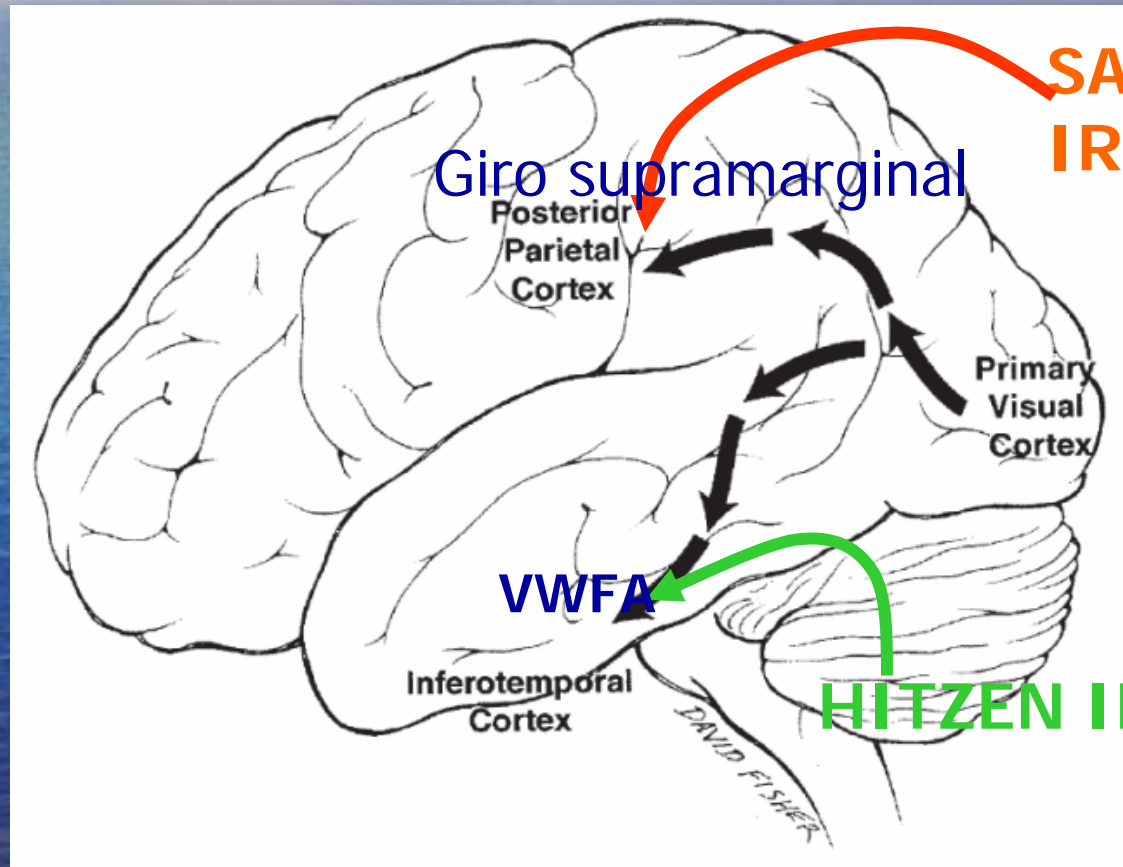

4. DISLEXIAREN SAILKAPENA (VIII)

- **HARTUTAKO DISLEXIA:** garunaren lesio baten ondorioz sortzen da.
- **DISLEXIA EBOLUTIBOA** (oinarri neurobiologikoa):
 - Fonologikoa
 - Azalekoa edo lexikoa.
 - Mistoa

4. GAUR EGUNGO IKERKETAK BCBL (Donostia) (IX)

5. ALERTA ADIERAZLEAK (I)

Alerta-adierazleak Haur Hezkuntzan

- Zailtasunak prozesaketa fonologikoarekin
- Ahozko hizkuntzaz jabetzen atzeratzea
- Irakurmenaren eta idazmenaren trastornoak edo nahasmenduak izatea familian.

5. ALERTA ADIERAZLEAK (II)

Lehen Hezkuntzako 1. zikloa

Lehen Hezkuntzako lehen maila bukatzean:

- kode alfabetikoaz eta grafemen eta fonemen arteko egokitasunaz ez jabetu izana.
- Eta irakurketa mekanikoa automatizatu ez izana.

Lehen Hezkuntzako bigarren mailan, aurrekoez gain,

- Alfabetoa gogoratzeko zailtasunak izatea.
- Letrak, silabak edo/eta hitzak isiltzea, ordezkatzea, alderantzikatzea, aldatzea edo gehitzea.
- Irakurritakoa zuzentzea, poliki irakurtzea eta duda egitea, hitzak silabetan zatikatzea eta lerroz galtzea.
- Irakurritakoa ez ulertzea, zeinuak deskodetzeko ahalegin gehigarria egin beharra..

5. ALERTA ADIERAZLEAK (III)

Lehen Hezkuntzako 2. Eta 3. zikloa

- Aurreko etapako eta zikloko alerta-adierazleak izatea oraindik.
- Irakurketa automatizatzeko zailtasun handiak eta ahalegin gehigarria egin behar izatea horretarako, eta poliki eta nekez irakurtzea.
- Idazlanak planifikatzeko eta egiteko eta ahozko diskurtsoak prestatzeko zailtasunak.
- Gramatika eta ortografia-akatsak egitea.
- Autokonfiantzarik eza eta frustrazioa areagotzea.
- Idazteko zailtasunak.
- Problemen enuntziatuak irakurtzeko zailtasunak.

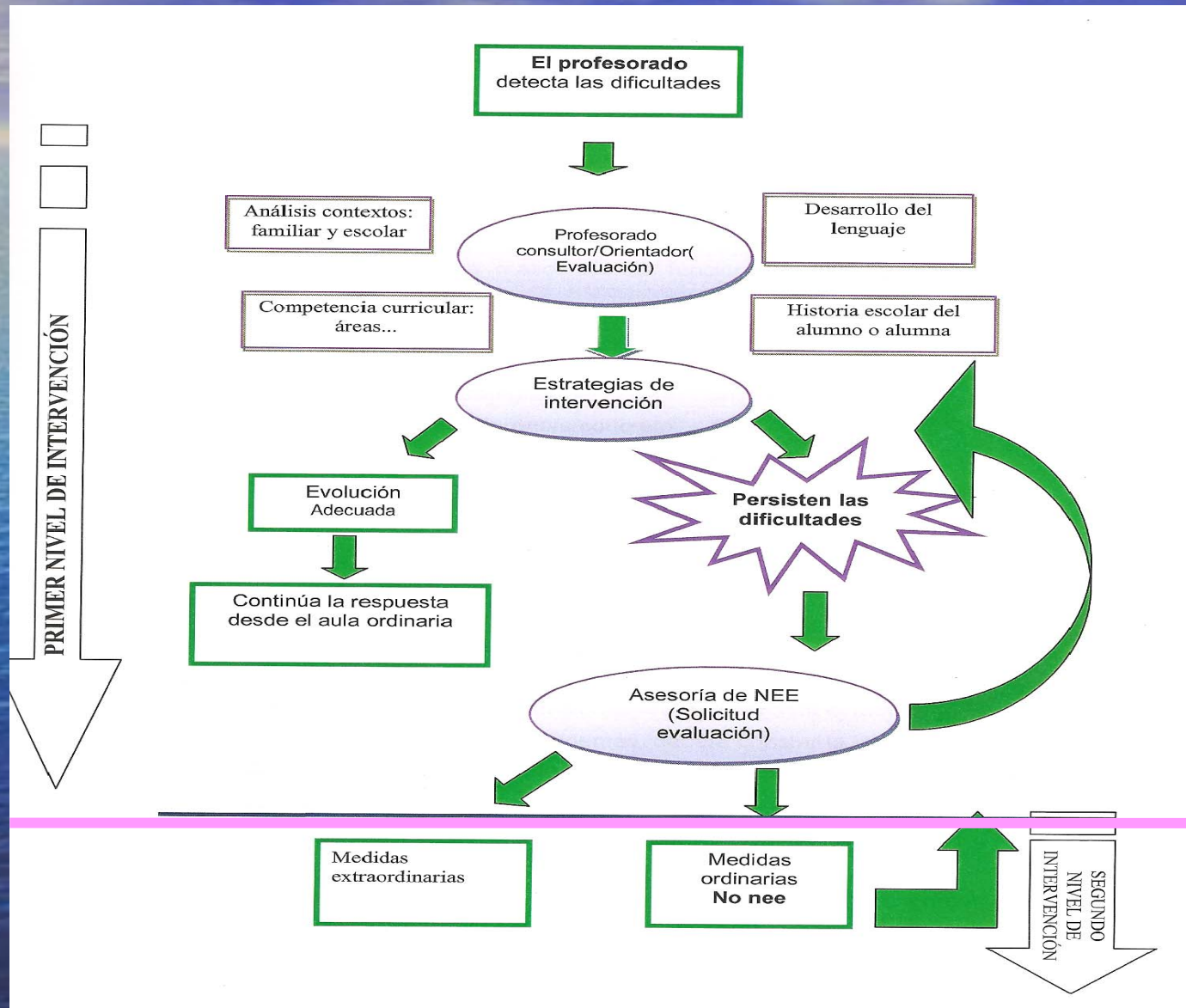
5. ALERTA ADIERAZLEAK (IV)

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan (DBHn) eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren Ondokoan (DBHOn)

- Aurreko etapetako zenbait alerta-adierazle izatea oraindik.
- Zailtasunak hitz ezezagunekin edo sasihitzekin.
- Poliki irakurtzea.
- Irakurritakoa gutxi ulertzea, irakurritako testuen gaiak ulertzeko zailtasunak.
- Ozen irakurtzeko zailtasunak.
- Idatziz adierazteko zailtasunak.
- Atzerriko hizkuntzak ikasteko zailtasunak.
- Ikasten denbora asko eman arren, emaitza eskasak lortzea eskolan.
- Gelan ohikoak diren testuei buruzko inferentziak egiteko ezintasuna.

IRAKURTZEKO ZAILTASUNAK HAUTEMATEKO ETA EBALUATZEKO PROTOKOLOA

ESKU HARTZEKO ESTRATEGIA NAGUSIAK, ADINAREN ARABERA

Prebentzioa	Berriz heztea (Reeducación)	Berriz heztea eta curriculumean sartzeko egokitzapenak	Curriculumean sartzeko egokitzapenak
6 –7 urte arte	7 – 10 urte bitartean	10-12 urte bitartean	12 urtetik aurrera

**Dislexiaren seinaleak aldatu egiten dira
bizitzan zehar**

6. NEURRI ARRUNTAK (I)

Etapaz edo zikloz aldatzea (trantsituak):

- Informazioa biltzeko dokumentuak, koordinazio bilerak zikloen eta etapen artean irizpideak bateratzeko, tutorizazioak zaindu ...

Neurri arruntak:

- Hezkuntza indartzeko neurriak.
- Materialak, metodologia eta ebaluazioa egokitzea.
- Ikasleak beste urte batez jarraitzea ziklo edo maila berean.

6. NEURRI BEREZIAK (II)

- ECI
- Lehen Hezkuntzan beste ikasturte bat ematea.
- Unibertsitatean eta Heziketa Zikloetan sartzeko azterketak egokitzeko eskatzea

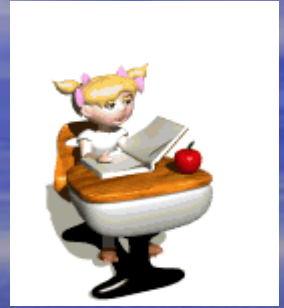
6. UNIBERTSITATEA (III)

-PAU: Unibertsitatean sartzeko probak.

- Euskal Herriko Unibertsitatea. Prozesua eta egokitzapen motak. discap@ehu.es , www.ehu.es (Mamen López) 943/015184
- Deustuko Unibertsitatea: Prozesua eta egokitzapen motak www.accionsocial.deusto.es

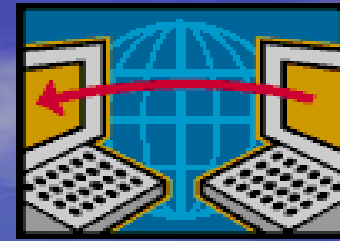

7. TRATAMENDUEI BURUZKO HAUSNARKETAK

- Tratamendu hauek ez dira komenigarriak ez dutelako jakintza zientifikoaren oinarria:
 - Ikusmenaren trebakuntza optometrikoa (optometria)
 - Koloretako leiarrak (lentes)
 - Zerebeloaren eta bestibuluaren trebakuntza
 - Atzeraelikadura elektroentzefalografikoa
 - Zinesiologia aplikatua (garezurreko osteopatia)
 - Zaharkituta gelditu diren hezkuntza-arloko beste terapia batzuk: lateralitatea, orientazio espaziala, etab. hobetzeko programak. ...

8. MATERIALA ETA BALIABIDEAK

- Ikasgelako materiala. Irudimena landu eta birzikla daitezkeen materiala erabili: postaz banatutako esku-orriak, festen propaganda, aldizkariak, hitzak lantzeko jokoak, dominoak...
- Ordenagailu-programak eta Web orriak

9. FAMILIENTZAKO ORIENTABIDEAK

- Gurasoek beren seme-alaben irakurketa eta idazketa jardueretan parte hartzea eragin onuragarria du.
- Irakurle onak hazteko hamar printzipioak.
- Ideia erabilgarri batzuk, etapaz etapa: HH, LH, DBH eta DBHO

9. ELKARLANA: FAMILIA ETA ESKOLA

- IRAKURKETAREN ZAILTASUNEN AURREAN
Ezinbeztekoa da eskola eta familiaren arteko
elkarlana.

E S K E R R I K

A S K O

LOE ART. 71

- 1. Las Administraciones educativas dispondrán los medios necesarios para que todo el alumnado alcance el máximo desarrollo personal, intelectual, social y emocional, así como los objetivos establecidos con carácter general en la presente Ley.
- 2. **Corresponde a las Administraciones educativas asegurar los recursos necesarios** para que los alumnos y alumnas que requieran una atención educativa diferente a la ordinaria, por presentar necesidades educativas especiales, por **dificultades específicas de aprendizaje**, por sus altas capacidades intelectuales, por haberse incorporado tarde al sistema educativo, o por condiciones personales o de historia escolar, puedan alcanzar el máximo desarrollo posible de sus capacidades personales y, en todo caso, los objetivos establecidos con carácter general para todo el alumnado.
- 3. Las Administraciones educativas establecerán los procedimientos y recursos precisos para **identificar tempranamente** las necesidades educativas específicas de los alumnos y alumnas a las que se refiere el apartado anterior. **La atención integral al alumnado con necesidad específica de apoyo educativo se iniciará desde el mismo momento en que dicha necesidad sea identificada y se registrá por los principios de normalización e inclusión.**
- 4. Corresponde a las Administraciones educativas garantizar la escolarización, regular y asegurar la participación de los padres o tutores en las decisiones que afecten a la escolarización y a los procesos educativos de este alumnado. Igualmente les corresponde adoptar las medidas oportunas para que los padres de estos alumnos reciban el adecuado asesoramiento individualizado, así como la información necesaria que les ayude en la educación de sus hijos.